



This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version: Suomala, J. Tiede tarjoaa keinoja asenteiden muuttamiseen. Kaleva, 14.2.2019.



NÄIN LÄHETÄT TEKSTIT JA KUVAT

YLÄKERTA- ARTIKKELIT

Kaleva, Yläkerta
PL 170,
90401 Oulu tai
artikkelit@kaleva.fi
Puhelin 044-7995 834

Tekstin pituus on 4 700
merkkiä otsikoineen, välilyön-
teineen ja kirjoittajaesittely-
neen. Tekstin voit lähettää
joko sähköpostina tai litteie-
dostona.

MIELIPIDE- KIRJOITUKSET

Kaleva, LukiJalta,
PL 170, 90401 Oulu
tai mielipide@kaleva.fi
Puhelin 044-7995 755

Tekstin pituus enintään
3 000 merkkiä välilyöntineen.
Kirjeissä on oltava kirjoittajan
nimi, osoite ja puhelinnumero.
Kaleva hyväksyy nimimerkit
vain poikkeustapauksissa.
Toimituksella on oikeus tarvit-
taessa käsitellä kirjoituksia.

Mielipiteitä julkaistaan myös
verkosssa kaleva.fi/mielipiteet
Kaleva.fi:ssä voidaan julkaista
myös tekstejä, joita ei julkaista
Kalevassa.

**Lähetä kuvat ja teksti-
viestit numeroon 13222.**

KUVAT

Kannpykällä: Kirjoita teksti-
kenttään LUUKIJAKUVA, KU-
VAAN NIMI, TILANNETEKSTI
ja lähetä kuva numeroon 13222.
Viestin hinta normaalin MMS-
viestin hinta. Toimii Elisan,
Soneran, Saunalahden, TeleFin-
landin ja DNA:n liittymillä.

Tietokoneelta: Lähetä kuva
-lomake löytyy osoitteesta
www.kaleva.fi/lukjakuva

Lähetä vain itse ottamiasi
kuvia. Muistathan, että ku-
vassa olevilta tunnistettavilta
henkilöiltä on pyydettävä lupaa
julkaisemiseen.

TEKSTIVIESTI

Viestin pitää alkaa kirjaimilla
MP, sen jälkeen lyödään yksi
tyhjä merkki.
Teksti ja nimimerkki on erotet-
tava pisteellä.

MALLI: MP Minusta verotus on
liian kovaa. Matti Meikäläinen.
Merkkejä saa olla enintään
200. Toimii Elisan, Soneran,
Saunalahden, TeleFinlandin ja
DNA:n liittymillä.
Viestin hinta on 0,70 euroa.
Toimitus valitsee julkaistavat
viestit.

!13222

Lähetä meille kuvia, teksti-
viestejä ja uutisvinkkejä.



Tiede tarjoaa keinoja asenteiden muuttamiseen

Yhdysvaltalaisen Yalen yliopiston professori Dan Kahan järjesti kaksiosaisen kokeen, jossa tulkitettiin tutkimustuloksia tilastojen perusteella. Tuotekokeessa henkilöt arvioivat uuden kasvovoiteen tehokkuutta ihottuman hoidossa. Ilmeni odotetusti, että numeerisesti taitavat päättelivät oikein numeerisesti heikkojen tulkitessa tuloksia väärin.

Asekokeessa henkilöt arvioivat vapaan aseenkannon ja rikollisuuden välistä yhteyttä. Yllättäen osoitettiin, että henkilöt tulkitivat samoja rikostilastoja hyvin asenteellisesti. Asekkantaan kannattaneet löysivät yhteyden rikollisuuden vähenemisen ja asekkanta-oikeuden välillä vastustajien tulkitessa tuloksia päinvastaisella tavalla.

On hyvin hämmäntävää, että numeerisesti taitavien ryhmässä asenteellisuus tulosten tulkinnaissa oli voimakkaampaa kuin numeerisesti heikkojen ryhmässä.

Kahanin mukaan motivoitu päätely korvaa tieteellisen päättelyn lähes poikkeuksetta tilanteissa, joissa tutkimustulokset uhkaavat henkilön identiteettiä ja syvään juurtunutta arvomaailmaa.

Miksi motivoitu päätely korvaa tieteellisen päättelyn niin helposti? Ilmion tekee ymmärrettäväksi ihmisen taipumus kurottautua kohti itselle tärkeitä tavoitteita.

Tulevaisuusmielikkuvan muodostamiskyky erottaa ihmisen muista lajeista, painottaa yhdysvaltalaisen Missouri-Columbia yliopiston professori David Geary. Sen ytimessä

YLÄKERTA

JYRKISUOMALA
Jyrki.Suomala@laurea.fi



"Ihmisen ajattelussa painottuu edelleen yksilön ja hänen viiterühmänsä etu objektiivisen tiedon tavoittelun kustannuksella."

on suotuisa maailma, jossa yksilö hallitsee itselle ja sisäryhmälleen tärkeitä materiaalisia, sosiaalisia ja kulttuurisia resursseja.

Vaikka kyse on mielensisäisestä mallista, siinä painottuu vahvasti yksilön suhde muihin ihmisiin. Tällöin ulkoryhmän ihmiset ja heidän arvonsa koetaan uhkana omalle identiteetille ja elämäntavalle.

David Gearyn mukaan suotuisan maailman tavoittelu edellyttää pitkäjänteisyyttä. Niinpä ihmisen ajattelu on vähitellen monipuolistunut koskemaan välittömän havaintoympäristön lisäksi tulevaisuutta. Tieteellinen ajattelu on syntynyt tämän tapahtumasarjan sivutuotteena. Suotuisa maailma on itsekeskeisen ja omaa sisäryhmää suosiva.

Suku ja välitön yhteisö ovat perinteisesti muodostaneet sisäryhmän. Vähitellen yksilön ryhmäidentiteetti on monipuolistunut koskemaan yhteiskunnallisia viiteryhmää ja koko kansaa. Silti ihmisen ajattelussa painottuu edelleen yksilön ja hänen viiterühmänsä etu objektiivisen tiedon tavoittelun kustannuksella.

Vakvimmat aikamme ongelmat ovat kuitenkin koko maapalloa koskevia. Keskeinen kysymys on, kykenemmekö sisällyttämään henkilökohtaiseen suotuisaan maailman mielikuvaan planeettamme kaikki ihmiset.

Korkeakoulut ja yliopistot harjaantuvat opiskelijoita tieteelliseen päättelyyn. Tällöin opetetaan huomioimaan mahdollisimman monipuolinen tieto käsiteltävästä asiasta. Princetoin yliopiston professorin Charles Lordin mukaan tieteellisen päättelyn opettaminen ei kuitenkaan yksin riitä, vaan tarvitaan syvällisempää lähestymistapaa.

Hänen mukaansa ihmiset oppivat hyväksymään asenteidensa kanssa ristiriidassa olevia tutkimustuloksia, kun he tarkastelevat niitä vastapuolen näkökulmasta.

Esimerkiksi henkilön kannattaisa kuolemantuomiota hän voi oppia hyväksymään oman kantansa kanssa ristiriidassa olevat tutkimustulokset miettimällä kielteisesti kuolemantuomioon suhtautuvan henkilön tulkintaa näistä tutkimustuloksista.

Tällainen tiedollinen samaistuminen auttoi Lordin tutkimuksen henkilöitä pitämään kiinni objektiivisuudesta ja voittamaan motivoi-

dun päättelyn houkutuksen.

Myös professori Eran Halperin israelilaisesta IDC Herzliya -tutkimusinstituutista painottaa syvällistä lähestymistapaa asenteiden muuttamisessa. Hän sovelsi paradoksisväliintuloa tutkimuksessa, johon osallistui israelilaisia nuoria.

Heille näytettiin israelilaisten asenteita myötäileviä videoita. Esi-merkiksi yhdessä paradoksisvideossa teemana oli israelilaisille tärkeä lähimmäisenrakkaus. Siinä israelilaiset sotilaat auttavat palestiinalaisia ja lopussa on iskulause, jonka mukaan ollaksemme moraalisia tarvitsemme konfliktia.

Tällaiset katsojien asenteiden muutokset äärimmäiseen ympäristöön sijoitetut paradoksisvideot muuttivat israelilaisten nuorten asenteita rauhanomaista ratkaisua suosivaksi ja he myös äänestivät rauhanomaisen ratkaisun takana olevia puoltavia vaaleissa.

Myönteinen mahdollisuus piilee siinä, että suotuisan maailman tavoittelu on yhteydessä luovuuteen ja monipuoliseen ongelmanratkaisuun. Globaalien ongelmien ratkaisemisessa oleellisin kysymys on, kuinka ylittää ihmisten syvään juurtunut taipumus luokitella ihmiset sisä- ja ulkoryhmiin.

Tieteellisen päättelyn opettaminen ei yksin riitä tähän. Tarvitsemme tämän rinnalle syvällisempiä lähestymistapoja, kuten Charles Lord ja Eran Halperin esittävät. ■

Jyrki Suomala on Laurea-ammattikorkeakoulun yliopettaja ja Oulun yliopiston dosentti.

Lukijan kuva

MARKKU MATIKAINEN



Oulunlahti ja pitkiemmes.